

35. DALO. – F.R.759. – Op.2. – Spr.348.
 36. Bader A. V. Povsyakdenne zhyttya student•stva URSR u seredyni 1950–kh – seredyni 1980–kh rr. (na materialakh Donbasu): dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 / Bader Anton Vasylovych. – Luhans'k, 2013. – 258 s.
 37. DALO. – F.R.311. – Op.15. – Spr.99.

Bader A. V., the Candidate of Historical Science, Docent of the Politology and Science of Law Department GI «Luhansk Taras Shevchenko National University» (Ukraine, Starobelsk), bader@meta.ua

The place and role of students youth in the political system of USSA in the middle of 1950 – middle of 1980 (on Donbas materials)

The place of students' youth in the political system of the USSR is researched. It was found that the students are actively involved in the promotion of the existing regime. The basic types of political activity and demonstrated a negative attitude of the majority of future professionals to participate in them. The reasons that pushed the party and Komsomol structures to attract students to advocacy. It was revealed that the political activity of student youth was high, but the real opportunities to influence government decision-making in this social group was not.

Keywords: political system of Soviet Union, students' youth, propaganda work.

Бадер А. В., кандидат исторических наук, доцент кафедры политологии и права, ГУ «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко» (Украина, Старобельск), bader@meta.ua

Место и роль студенческой молодежи в политической системе СССР в середине 1950–х – середине 1980–х гг. (на материалах Донбасса)

Исследовано место, которое занимала студенческая молодежь в политической системе Советского Союза. Установлено, что студенчество активно привлекалось к пропаганде существующего режима. Выделены основные виды общественно-политической активности и продемонстрировано негативное отношение у большинства из будущих специалистов к участию в них. Раскрыты причины, которые толкали партийные и комсомольские структуры привлечь студентов к пропагандистской работе. Выявлено, что политическая активность студенческой молодежи была высокой, однако реальных возможностей влиять на принятие государственных решений у этой социальной группы не было.

Ключевые слова: политическая система Советского Союза, студенческая молодежь, пропагандистская работа.

* * *

УДК 327.7:061СС+061НАТО+327.57

Вонсович О. С.,
 кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Київська гуманітарна академія» (Україна, Київ), sefinrof@ipnet.ua

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНИЙ НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ В ЄВРОПІ

Метою даної статті є аналіз специфіки та характерних особливостей європейського та євроатлантичного напрямів подальшого розвитку системи безпеки в Європі. Для цього автором на конкретних прикладах продемонстровано важливий практичний внесок Європейського Союзу і НАТО в процес розбудови безпекового клімату на теренах європейського простору. Під час написання статті, автором були використані наступні методи: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція. Основні одержані висновки полягають в наступному: європейський та євроатлантичний напрями розвитку системи безпеки в Європі є основними компонентами сучасної архітектури європейської безпеки; використовуючи механізми, інструменти, засоби і підходи, які базуються на спільних цінностях та інтересах, ЄС та НАТО роблять важливий внесок в забезпечення безпеки на європейському просторі; тільки на колективній основі, шляхом спільних дій та завдяки єдиному стратегічному курсу ЄС та НАТО зможуть забезпечувати розвиток системи безпеки в Європі.

Ключові слова: європейська безпека, Європейський Союз, НАТО, виклики, загрози.

Основною проблемою, яку аналізує автор в даній статті, – є дослідження сутності європейського та євроатлантичного напрямів подальшого розвитку системи безпеки в Європі. Такими, які раніше не були достатнім чином обгрунтовані, видаються наступні аспекти:

сучасний зміст європейського та євроатлантичного напрямів розвитку системи безпеки в Європі; нові підходи з боку ЄС та НАТО щодо забезпечення європейської безпеки; роль європейських та євроатлантичних структур у видозміненому середовищі безпеки та ряд інших.

Серед останніх досліджень і публікацій, присвячених досліджуваній тематиці, автор виділяє наступних вітчизняних авторів: О. Коваль, О. Маначинський. В їх публікаціях були досліджені такі питання, як: деструктивні чинники які загрожують обороноздатності НАТО, роль НАТО в процесі пост конфліктної розбудови Лівії. В статті були використані праці зарубіжних дослідників: Д. Гордієнко, К. Джонса, Л. Тарделлі. Ними були проаналізовані такі важливі питання як: воєнно-політичні блоки та інститути забезпечення євразійської безпеки, особливості ведення розвідувальної діяльності в ЄС, роль НАТО в конфліктах в Афганістані, Іраці, Лівії. Також були використані документи та нормативно-правові акти Європейського Союзу і НАТО.

Метою даної статті – є аналіз специфіки та характерних особливостей європейського та євроатлантичного напрямів подальшого розвитку системи безпеки в Європі.

Ключовими організаціями, які роблять вагомий внесок у подальший розвиток системи безпеки в Європі, на думку автора, – є Європейський Союз і НАТО, які відповідають за комплексну європейську безпеку в європейському та євроатлантичному вимірах відповідно.

В сучасних умовах у новому варіанті Стратегічної концепції повинна бути значно розширена сфера застосування статті 5 Вашингтонського договору 1949 р. за рахунок залучення коаліційного військового потенціалу не тільки для відбиття «військової агресії» проти НАТО, але і в інтересах протидії терористичним і іншим асиметричним загрозам, забезпечення учасникам Організації вільного доступу до енергетичних ресурсів [1].

Відповідно до курсу НАТО на розширення зон її впливу за межі євроатлантичного простору активізується участь блоку у врегулюванні криз та конфліктів у різних регіонах світу. Так, наприклад, 11 травня 2015 р. Генеральний секретар НАТО Є. Столтенберг закликав усі сторони конфлікту в Македонії до стриманості після зіткнень, які відбулись за день до цього. Він звернувся до влади країни з проханням провести розслідування даного інциденту [2]. Цією заявою в черговий раз було підтверджено спрямованість політики Організації Північноатлантичного договору підтримувати безпекову ситуацію в Європі на високому рівні. 5 червня 2015 р під час першої неформальної штабної наради IMS – EUMS маршал авіації сер К. Гарпер, генеральний директор Міжнародного військового штабу НАТО (DGIMS), і генерал-лейтенант В. Возольсобе, генеральний директор Військового штабу Європейського союзу (DGEUMS) обговорили питання подальшого стратегічного співробітництва, кібернетичної безпеки, сучасних підходів з протидії гібридним війнам та ряд інших [3]. Було зауважено на необхідності продовження діалогу та співробітництва між ЄС та НАТО на підставі спільних цінностей та інтересів. На думку автора, важливість розвитку, розширення та вдосконалення стратегічного безпекового діалогу, в позитивному відношенні, може позначитись на подальшому забезпеченні надійного безпечного клімату в європейському та євроатлантичному просторах.

Важливим питанням на порядку денному НАТО сьогодні постає «українське питання», а саме вирішення конфліктної ситуації на сході нашої держави. Під час засідання Комісії Україна – НАТО 13 травня 2015 р. в м. Анталія (Туреччина) було підтверджено рішучу підтримку врегулюванню конфлікту на сході України дипломатичними засобами і діалогом [4]. Також було зауважено на важливості виконання сторонами конфлікту Мінських домовленостей з метою невійськового врегулювання конфлікту; відзначено важливий внесок ОБСЄ в процес стабілізації ситуації. Виходячи з цього, автор акцентує увагу на тому, що подальше практичне стратегічне співробітництво України з НАТО не тільки допоможе у врегулюванні ситуації на сході, але і сприятиме підвищенню рівня національної безпеки та обороноздатності.

В сучасних умовах військово–політичний курс Європейського Союзу визначається прагненням його керівництва перетворити організацію у світовий центр сили, порівнянний по своєму потенціалу з можливостями США. Виходячи із цього, пріоритетними напрямками діяльності ЄС є зміцнення політичних і економічних основ організації та формування власного потенціалу щодо запобігання і врегулювання конфліктів.

Актуальність питання про взаємодію ЄС і НАТО помітно зросла наприкінці 1990–х років, коли Європейський Союз став перетворюватися в організацію, що проявляє свої глобальні інтереси не тільки в політичній і економічній сферах, але і в сфері безпеки. Основні принципи військово–політичного співробітництва організації були сформульовані в Декларації НАТО – ЄС про європейську політику в сфері безпеки і оборони в 2002 р. [5]. Це: стратегічне партнерство, неподільність безпеки, спільні консультації, рівність і право на самостійність у прийнятті рішень, повага інтересів усіх членів ЄС і НАТО. Метою такого співробітництва була визначена побудова загальної системи євроатлантичної безпеки на основі досягнення єдиного розуміння виникаючих загроз і вживання погоджених заходів по протидії їм, а також взаємодоповнюючого розвитку військових можливостей обох організацій. Конкретні його напрямки сформульовані в домовленостях «Берлін плюс» в 2003 р., які регламентують порядок доступу Євросоюзу до ресурсів альянсу і визначають варіанти спільної або самостійної діяльності організації при врегулюванні криз [6].

Корінні зміни, що відбуваються в останні роки в сфері міжнародної безпеки, а також наслідки останньої світової економічної кризи, призвели до необхідності подальшого поглиблення співробітництва євроатлантичних країн на основі об'єднання зусиль і раціонального використання оборонних ресурсів усіх партнерів. У стратегічній концепції НАТО 2010 р. заявлений намір альянсу підсилити стратегічне партнерство з ЄС у дусі повної взаємної відкритості та взаємодоповнюваності, розширити практичну взаємодію по всьому спектру кризового врегулювання, активізувати політичні консультації для обміну оцінками і поглядами та вироблення погоджених рішень [7].

На сьогоднішній день, ЄС і НАТО взаємодіють в сфері нерозповсюдження ЗМЗ і контролю над озброєннями. Вони підтримують Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, однак США, Франція і Великобританія

залишаються прихильними збереженню свого стратегічного ядерного потенціалу. При цьому Захід одностайний у необхідності контрольованого скорочення тактичної ядерної зброї (ТЯЗ) до його повного знищення в перспективі. Вони займають консолідовану позицію в боротьбі з тероризмом. Так, у Брюсселі створений розвідувально–аналітичний центр Євросоюзу, у якому функціонують підрозділи збору розвідувальної інформації та відстеження незаконних фінансових потоків, створена база даних по терористах, ведеться інформаційний обмін з відповідними структурами альянсу [8].

У той же час, при всій прихильності партнерів консолідованому співробітництву, вони не можуть подолати труднощі у формуванні загальних цілей і інтересів, створенні інституціональної бази й механізмів прийняття і виконання спільних рішень, що є джерелом істотних розбіжностей у поглядах на подальший розвиток системи міжнародної безпеки.

Військові кампанії в Афганістані, Іраку та Лівії виявили розбіжність інтересів західних країн і нерозуміння цілей цих операцій. Безперервні воєнні дії, здійснювані НАТО для виправдання змісту свого існування, викликають побоювання в багатьох країн ЄС; що проходження у фарватері військової політики Альянсу, практично цілком обумовленої Сполученими Штатами, втягує їх у конфлікти, які відбуваються далеко за межами Європейського регіону й вирішення яких відповідає тільки американським інтересам [9]. От чому європейські країни не завжди згодні з американським підходом наносити превентивні удари по супротивнику і використовувати збройні сили в кризових ситуаціях без резолюції РБ ООН.

Фундаментальною причиною розбіжностей між ЄС і США є різне бачення побудови міжнародної системи безпеки: ЄС – на основі багатостороннього підходу переважно з опорою на мирні переговори по врегулюванню кризових ситуацій, США – на основі уніполярного підходу з можливістю застосування військової сили. Багатосторонній підхід припускає подолання глибокого протиріччя між глобальним характером зростаючих загроз і протидією їм на національному рівні шляхом зміцнення структур глобального управління, які змогли б долати національні обмеження і виробляти ефективні колективні рішення для забезпечення безпеки та стабільності світового розвитку. Із цією метою європейські країни в процесі поглиблення їх інтеграції все більше делегують частину своєї компетенції на наднаціональний рівень Євросоюзу.

Існуючий характер взаємодії між партнерами припускає значну залежність військової політики Євросоюзу від НАТО. Подвійність положення, коли більшість європейських країн, що є одночасно членами двох організацій, планує виділяти ті самі сили і засоби до складу Об'єднаних Збройних Сил НАТО і сил реагування ЄС і одночасно забезпечувати розвиток власного оборонного потенціалу, значно обмежує можливість Євросоюзу стати повноцінним у військовому відношенні глобальним гравцем [10]. Це наочно продемонструвала лівійська криза 2011 року, що виявила нездатність Євросоюзу самостійно проводити масштабні воєнні операції. Хоча Великобританія і Франція претендували на провідну роль у проведенні операції, «непомітне керівництво» здійснювали США які надали свої військово–транспортні літаки і літаки дозаправлення в повітрі,

крилаті ракети типу «Томагавк», засоби управління та розвідки [11].

Перспективи розвитку євроатлантичного співробітництва будуть визначатися подальшими змінами військово-політичної обстановки у світі, виникненням нових викликів і загроз міжнародній безпеці, а також вирішенням ключового питання про співвідношення військових можливостей ЄС і США. Західні експерти вважають, що для Євросоюзу в доступній для огляду перспективі не існує загрози військового нападу, тому немає необхідності в створенні самостійної європейської оборони. У цьому випадку, НАТО, як і раніше, буде залишатися гарантом європейської безпеки, а ЄС виступати в якості доповнюючої «м'якої» сили в забезпеченні, в основному, регіональної безпеки.

Можливі варіанти розвитку євроатлантичного партнерства планується реалізовувати при подальшому скороченні військових витрат до 2020 року в Європі на 10–20% і в США приблизно на 15% [12]. Однак на тлі подій навколо України на Заході все голосніше звучать застереження про військову загрозу з боку Росії і у зв'язку із цим про необхідність розширення військових підрозділів НАТО на східних рубежах блоку та про збільшення військових витрат.

При будь-яких варіантах подальшого розвитку євроатлантичного партнерства воно, крім задекларованих цілей, значною мірою буде залишатися спрямованим проти Росії, і для відбивання цієї загрози їй необхідно забезпечувати паритет військових можливостей у протистоянні із Заходом. Таким чином, НАТО і Європейський Союз в перспективі прагнуть відігравати провідну роль в урегулюванні кризових ситуацій, що зачіпають інтереси Заходу, у тому числі з використанням військової сили, як під егідою міжнародних організацій (ООН, РС, ОБСЄ), так і самостійно. Підходи керівництва альянсу до перегляду Стратегічної концепції НАТО свідчать про прагнення продовжувати курс, спрямований на нарощування можливостей цієї організації по реагуванню на сучасні загрози європейській безпеці.

Підсумовуючи вищевикладене, автор робить висновок про те, що європейський та євроатлантичний напрями розвитку системи безпеки в Європі – є основними компонентами сучасної архітектури європейської безпеки. Використовуючи механізми, інструменти, засоби і підходи, які базуються на спільних цінностях та інтересах, ЄС та НАТО роблять важливий внесок в забезпечення безпеки на європейському просторі. Адекватно та своєчасно реагуючи на виклики і загрози за рахунок превентивних дій, вони, на колективній основі, вживають необхідних заходів по недопущенню їхнього прояву. Важливим аспектом є взаємодоповнюваність один одного з точки зору боротьби із «м'якими» та «жорсткими» загрозами із використанням, відповідно, «м'якої» сили з боку Європейського Союзу і «жорсткої» з боку НАТО. Це дає можливість в комплексному поєднанні забезпечувати високий рівень безпеки на теренах Європи. Виходячи з цього, тільки на колективній основі, шляхом спільних дій та завдяки єдиному стратегічному курсу ЄС та НАТО зможуть забезпечувати розвиток системи безпеки в Європі.

В подальшому, дослідження даної проблематики надасть можливість більш детально вивчити специфіку та особливості європейського та євроатлантичного напрямів

розвитку системи безпеки в Європі. Необхідність наукових розробок в даному напрямі обумовлена високою динамікою зміни сутності безпекових процесів в Європі, а також появою нових викликів і загроз, щодо яких, поки що, не знайдено ефективних засобів протидії. Вивчення і дослідження особливостей вищезазначених напрямів дозволить дати наукове обґрунтування доцільності використання того чи іншого засобу протидії викликам і загрозам європейській безпеці. Матеріали даної статті можуть слугувати основою для подальших розробок в цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Гордиенко Д. Военно-политические блоки и институты обеспечения евразийской безопасности. Формирование новой системы безопасности в Евразии [Электронный ресурс] / Фонд Имперского Возрождения. Исследовательский Аналитический Центр. – Режим доступа: <http://fondiv.ru/articles/2/344/>. (16.09.2009). – Название с экрана.
2. НАТО закликає до мирного врегулювання конфлікту в Македонії [Електронний ресурс] / Інформаційне агентство УНІАН. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/world/1076511-nato-zaklikae-do-mirnogo-vregulyuvannya-konfliktu-v-makedoniji.html> (11.05.2015). – Назва з екрану.
3. Directors of the NATO International Military Staff and European Union Military Staff meet to discuss strengthening their strategic partnership [Electronic resource] / Official web-site of North Atlantic Treaty Organization. – Access mode: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_120464.htm (09.06.2015). – Title from screen.
4. Спільна заява Комісії Україна – НАТО [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Організації Північноатлантичного договору. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_119425.htm (13.05.2015). – Назва з екрану.
5. The «NATO – EU Declaration on ESDP». Agreed on 16 December 2002 [Electronic resource] / Official web-site of North Atlantic Treaty Organization. On-line library. – Access mode: <http://www.nato.int/docu/pr/2002/p02-142e.htm> (16.12.2002). – Title from screen.
6. About CSDP – The Berlin Plus Agreement [Electronic resource] / Official web-site of European Union. – Access mode: http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/berlin/index_en.htm. – Title from screen.
7. Active Engagement, Modern Defence. Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation adopted by Heads of State and Government in Lisbon [Electronic resource] / Official web-site of North Atlantic Treaty Organization. – Access mode: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68580.htm (19.11.2010). – Title from screen.
8. Jones Ch. Secrecy reigns at the EU's Intelligence Analysis Centre [Electronic resource] / Statewatch journal. – Vol.22. – №4. – January 2013. – Access mode: <http://www.statewatch.org/analyses/no-223-eu-intcen.pdf>. – Title from screen.
9. Tardelli L. Obama's Interventions: Afghanistan, Iraq, Libya [Electronic resource] / The London School of Economics and Political Science. – Access mode: <http://www.lse.ac.uk/IDEAS/publications/reports/pdf/SR009/tardelli.pdf>. (29.11.2011). – Title from screen.
10. Командування об'єднаних збройних сил НАТО з питань трансформації [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Організації Північноатлантичного договору. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/uk/natolive/topics_52092.htm (30.11.2011). – Назва з екрану.
11. Маначинский А. Ливия и декадификация страны [Электронный ресурс] / Дискуссионный клуб «Саммит». – Режим доступа: <http://dc-summit.info/temy/bezopasnost/1740-livija-i-dekaddifikacija-strany.html> (08.08.2011). – Название с экрана.
12. Коваль О. Криза загрожує обороноздатності країн НАТО [Електронний ресурс] / «Дзеркало тижня». – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/kriza_zagrozhuje_oboronozdatnosti_krayin_nato.html (10.08.2012). – Назва з екрану.

References

1. Hordienko D. Voenno-politicheskie bloki i instituty obespecheniya evraziyskoi bezopasnosti. Formirovanie novoi sistemy bezopasnosti v Evrazii [Elektronnyi resurs] / Fond Imperskoho Vozrazhdeniya. Issledovatel'skiy Analiticheskiy Tsentr. – Rezhym dostupa: <http://fondiv.ru/articles/2/344/>. (16.09.2009). – Nazvanie s ekrana.

2. NATO zaklykaie do myrnoho vrehulivannia konfliktu v Makedonii [Elektronnyi resurs] / Informatsiine ahentstvo UNIAN. – Rezhym dostupu: <http://www.unian.ua/world/1076511-nato-zaklykaie-do-mirnogo-vregulivannya-konfliktu-v-makedoniji.html> (11.05.2015). – Nazva z ekranu.

3. Directors of the NATO International Military Staff and European Union Military Staff meet to discuss strengthening their strategic partnership [Electronic resource] / Official web-site of North Atlantic Treaty Organization. – Access mode: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_120464.htm (09.06.2015). – Title from screen.

4. Spilna zaiava Komisii Ukraina – NATO [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Orhanizatsii Pivnichnoatlantychnoho dohovoru. – Rezhym dostupu: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_119425.htm (13.05.2015). – Nazva z ekranu.

5. The «NATO–EU Declaration on ESDP». Agreed on 16 December 2002 [Electronic resource] / Official web-site of North Atlantic Treaty Organization. On-line library. – Access mode: <http://www.nato.int/docu/pr/2002/p02-142e.htm> (16.12.2002). – Title from screen.

6. About CSDP – The Berlin Plus Agreement [Electronic resource] / Official web-site of European Union. – Access mode: http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/berlin/index_en.htm. – Title from screen.

7. Active Engagement, Modern Defence. Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation adopted by Heads of State and Government in Lisbon [Electronic resource] / Official web-site of North Atlantic Treaty Organization. – Access mode: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68580.htm (19.11.2010). – Title from screen.

8. Jones Ch. Secrecy reigns at the EU's Intelligence Analysis Centre [Electronic resource] / Statewatch journal. – Vol.22. – №4. – January 2013. – Access mode: <http://www.statewatch.org/analyses/no-223-eu-intcen.pdf>. – Title from screen.

9. Tardelli L. Obama's Interventions: Afghanistan, Iraq, Libya [Electronic resource] / The London School of Economics and Political Science. – Access mode: <http://www.lse.ac.uk/IDEAS/publications/reports/pdf/SR009/tardelli.pdf>. (29.11.2011). – Title from screen.

10. Komanduvannya obiednanykh zbroinykh syl NATO z pytan transformatsii [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Orhanizatsii Pivnichnoatlantychnoho dohovoru. – Rezhym dostupu: http://www.nato.int/cps/uk/natolive/topics_52092.htm (30.11.2011). – Nazva z ekranu.

11. Manachynskiy A. Liviya i dekadifikatsiya strany [Elektronnyi resurs] / Diskussionnyi klub «Sammit». – Rezhym dostupu: <http://dc-summit.info/temy/bezopasnost/1740-livija-i-dekadifikatsija-strany.html> (08.08.2011). – Nazvanie s ekrana.

12. Koval O. Kryza zahrozuie oboronozdatnosti krain NATO [Elektronnyi resurs] / «Dzerkalo tyzhnia». – Rezhym dostupu: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/kryza_zagrozhue_oboronozdatnosti_krayin_nato.html (10.08.2012). – Nazva z ekranu.

Vonsovych O. S., PhD in Political Science, associate professor of international relations department of Private Joint Stock Company «Higher educational institution «Kyiv Academy for the Humanities» (Ukraine, Kyiv), sefinrof@ipnet.ua

European and Euro-Atlantic directions of further development of the system of security in Europe

The purpose of this article is to analyze the specifics and characteristics of the European and Euro-Atlantic directions of further development of safety systems in Europe. For this purpose, using specific examples, the author demonstrated an important practical contribution of the European Union and NATO to the process of building security climate in the territory of the European space. While writing the article, the author used the following methods: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction. The main conclusions obtained are as follows: European and Euro-Atlantic directions of security in Europe – are key components of modern European security architecture; using the mechanisms, instruments, tools and approaches that are based on shared values and common interests, the EU and NATO make an important contribution to security in the European space; only on a collective basis, through joint action and with a single strategic course of the EU and NATO will ensure the development of security in Europe.

Keywords: European security, the European Union, NATO, challenges, threats.

Вонсович А. С., кандидат политических наук, доцент кафедры международных отношений, ЧАО «Высшее учебное заведение «Киевская гуманитарная академия» (Украина, Киев), sefinrof@ipnet.ua

Европейское и евроатлантическое направления дальнейшего развития системы безопасности в Европе

Целью данной статьи является анализ специфики и характерных особенностей европейского и евроатлантического направлений дальнейшего развития системы безопасности в Европе. Для этого автором на конкретных

примерах продемонстрирован важный практический вклад Европейского Союза и НАТО в процесс развития климата безопасности на европейском пространстве. Во время написания статьи, автором были использованы следующие методы: анализ, синтез, сравнение, индукция, дедукция. Основные полученные выводы состоят в следующем: европейское и евроатлантическое направления развития системы безопасности в Европе являются основными компонентами современной архитектуры европейской безопасности; используя механизмы, инструменты, средства и подходы, которые базируются на общих ценностях и интересах, ЕС и НАТО делают важный вклад в обеспечение безопасности на европейском пространстве; только на коллективной основе, путем общих действий и благодаря единому стратегическому курсу ЕС и НАТО смогут обеспечить развитие системы безопасности в Европе.

Ключевые слова: европейская безопасность, Европейский Союз, НАТО, вызовы, угрозы.

* * *

УДК 94(430+520)

Білоконь А. О.,
аспірантка кафедри міжнародних відносин та
зовнішньої політики, Чорноморський державний
університет ім. Петра Могили (Україна, Миколаїв),
alona.bilokon@gmail.com

ПОЛІТИЧНИЙ АРХІВ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО ВІДОМСТВА НІМЕЧЧИНИ ПРО НІМЕЦЬКО-ЯПОНСЬКІ ВІДНОСИНИ 30-Х РР. ХХ СТОЛІТТЯ

Політичний архів зовнішньополітичного відомства Німеччини як джерело дослідження німецько-японських відносин. Основна мета статті – зробити аналіз архівним матеріалам, що стосуються розвитку німецько-японських відносин в 30-х рр. ХХ століття та підписання Антикоінтернівського договору 1936 року.

Методологічна основа дослідження базується на принципах історизму, послідовності, об'єктивності, структурування та детермінізму.

На основі німецькомовних архівних джерел було зроблено аналіз становлення та розвитку відносин між Німеччиною та Японією. Історично цікавими є матеріали політичного архіву зовнішньополітичного відомства Німеччини. Тут зібрані офіційні документи, листування, поточна документація доповіді дипломатів та консулів стосовно міждержавних, переважно політичних, відносин досліджуваних країн. Автор зупиняється більш детально на деяких матеріалах Політичного відділу VIII, що включає відносини з Китаєм, Японією, Маньчжурією, Філіппінами, Східною Азією та ін. Автором опрацьовано підрозділ «Ярап», кожен з 30 підрозділів якого містить близько 300 фоліантів.

Ключові слова: Антикоінтернівський договір, Друга світова війна, нацистська пропаганда, німецько-японські відносини, політичний архів зовнішньополітичного відомства Німеччини.

Найбільш ґрунтовним джерелом дослідження німецько-японських довоєнних відносин є матеріали політичного архіву зовнішньополітичного відомства Німеччини (Politisches Archiv des Auswärtigen Amtes), що розташований у Берліні.

У підрозділі R104879 було знайдено переписку Кокі Хірога (Кокі Нігота), міністра закордонних справ Японії, з рейхсканцлером Адольфом Гітлером. У листі від 1 квітня 1937 року [1], в якому пан Хірога виказує велику повагу до Гітлера і свою радість, що він був прем'єр-міністром, коли Японія підписала Антикоінтернівський договір з Німеччиною, він зазначав: «Ваше ясновельможносте, з великим задоволенням я скористався можливістю висловити Вашій ясновельможності свої особисті вітання через пана Хісаші Ішіда, який був одним із моїх особистих секретарів під час строку мого перебування на посаді, ще донедавна, прем'єра, і який ненадовго відправився до Європи для проведення перевірки. Я вважаю, що для мене це велика честь і величезна вдача стати прем'єр-міністром у той час, коли Японія уклала з Німеччиною Антикоінтернівський пакт. Це визначна подія, що дала початок новій епосі в традиційно теплих відносинах обох країн. Цей пакт свідчить про той факт, що наші дві нації тісно пов'язані разом міцною мотузкою спільних інтересів»